

<sida1>

Pajala i November 1855.

[<N^o1.> [senare anteckning](#)]

Till Herr Magister Petter Lorentz Stenborg Wittangi.

Jämte det jag betygar min förbindliga tacksägelse för kärkomna skrifvelsen af den 15 october, får jag derjämte anmoda Herr Magistern att efter förra vanligheten utse de fattiga Lappbarn, som enligt vederbörandes tillstånd, komma att denna vinter undervisas i Missions Scholan. Barnen böra vara 9 till antalet, och vid den ålder, att de böra börja läsa; vid deras val, som sker i en Socknestämman, göres afseende på Föräldrarnes fattiga omständigheter; och om somliga af dessa barn, skulle redan vara mellan 10-15 år, utan att kunna läsa, böra sådane utväljas fram[-]för de yngre. Barnen böra af

<sida2>

föräldrarne hämtas till Wittangi första Söndagen efter 13 dagen. Inga andra än verkliga Lappars barn få Uptagas som gratialister i Missions Scholan.

Det är fägningsamt, att de väckta i Wittangi höras vara nöjda med sin Lärare. Hufvudsaken är att så ställa sig, att Läraren kan bibehålla deras förtroende; Han kan då, om de skulle falla på några afvägar, i andans visdom leda de vilseförda på den rätta vägen; men har Läraren mistat förtroendet, så tro de icke hans ord. Det fordras en viss öfning och tuckt [[<tackt>?](#)], för att kunna umgås med de väckta, men äfven fordras en grundelig sjelfkänedom, en lefvande anthropologi, genom grundelig sjelfpröfning, ett aktgifvande på sig sjelf och Läran. Det var måhända brist på mennisko kännedom, som gjorde, att Herr Magistern på Öppresan hade öronen öppnade för "allehanda lärdoms väder," särdeles de Nikolaiters, som äro Uppenbara fiender till Christi kors och hata sanningen, hvilken de icke fördraga; Men jämte det

<sida3>

jag af hjertat för[[I](#)]åter detta Herr Magisterns "Misstroende", som Upväcktes af mina fiender och baktalarne, hoppas jag äfven att Herr Magistern, såsom älskare af sanningen bestraffar baktalarena, och ber dem i tid besinna hvad deras frid tillhör. Jag har ofta haft tillfälle att se huru illa Djefvulen grinar, när han får en portion af Sanningens bittersalt på sin hala tunga. Jag vet att jag har många fiender både när och fjerran, som söka på allt sätt svärta mig, men hittills har jag undsluppit med skrapor; man får väl se, huru det går hädanefter. Emellertid måste jag, under kamp och strid fortsätta vandringen på korsets stigar, och om jag någon gång måste "bocka mig för kulorna" som hvina öfver mitt hufvud, sker det till följe af "klentrogenhet" hvilken jag hoppas det, måtte blifva en stark Tro, när det gäller, att försvara sanningen. "To gnoti sauton", är det första ordet i nådens ordning: "To gnoti Christon" är det andra.

Prosten, Doctor Hammar, Utgifvaren af "Evangelisk kyrkovän", har lofvat, att

<sida4>

i sin Tidning [<utgifva, intaga>?] någr[a] anmärkningar vid den sista Consistoriela skrapan, som på "nådig befallning", Meddelades mig i Januari 1855. får se om han håller ord. Till Låns ski[c]kas härmed några Numror af Evangeliskt Veckoblad och Evangelisk kyrkovän som kunna fås igen åt vintern[.] Annars intet nytt. Kriget mellan verdens Magter, synes blifva långvarigt; Men ingalunda ger sig Ryssen derföre. Engelmark söker icke Jukkasjärwi, och om Curtelius vet man intet. Troligen får Herr Magistern Pastoratet. Att Apothekar Östman är Död torde vara bekant. Måtte Herren den eviga förbarmaren, som är de dårars förmyndare, förläna oss sin Nåd, barmhärtighet, och tålmod, att kämpa en god Trones kamp att vi måge faste och beståndande varda intill änden, och efter detta lifvet få en evig salig[-]het, genom den store Konungen och korsdragaren Jesum Christum, af en ringa medarbetare i Herrans vingård,

L. L. Læstadius

"Terväisiä christityille!"

<sida1>

[<No 2.> [senare anteckning](#)]

Herr Magistern och vice Pastorn, P. L. Stenborg!
Betygande min förbindliga tacksägelse; för kärkomna skrifvelsen, hvaruti Herr Pastorn begär låna Dårhushjonet, till Sommar Lectyr, hvilket också gerna skulle kunna Umbäras om icke det ännu vore under bearbetning, hvarvid äfven före[-]gående paragrafer behöfva Citeras. Dock kan jag icke säga, när det kan blifva färdigt; ty min tid är Mycket Uptagen.

Jag har hört, att Tings Herrar[-]ne jämte Doctorn, hafva fått

<sida2>

inbillningen i Peruken, att Herr Pastorn, Upeggat gästgifvaren Lars Mukka i Suando, att ofreda Herrarne och skjutsbönderna till Upstudsighet i Kuoxu; hvarföre så väl Lars Mukka blifvit stämd till Canzliet, som och Skjutsbönderna till Canzliförhör. Jag tror vis[s]t, att de kunna bevisa vederspelet¹, ehuru de torde få plikta, då de icke hafva Någon Jurist Att vända sig till.

Emellertid tillråder Jag Herr Pastorn vara Upmärksam i tjenste Utöfningen, att icke Något formfel blir begånget, hvarigenom fienderna kunde få tillfälle, att hämnas den inbillade Oförrätten, enär de så Uppenbarligen visa sina draketänder: Fogden hade icke tid, att vara på Taxerings Comiteen i Kengis

<sida3>

emedan han just denna tid, skulle resa till Piteå, för att vara käreande i Målet med Lars Mukka. man skulle knapt kunna tro, att fienden skulle vara så uthungrig. Emellertid får Herr Pastorn hädanefter erfara, huru farligt det kan blifva, att höra till "Læstadii gemena parti." Dock skola vi hoppas, att Herren gör Architopels råd om intet. Med många hällsningar från [mig?] till de Christna, framhärda[r] Herr Past[orns] tillgifne

[L. L. Læstadius]

<sida4>

[Adressfältet på brevet:]

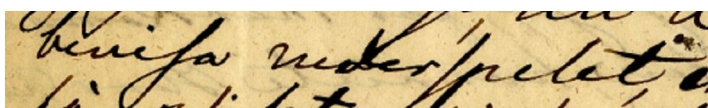
[S.T. Herr] Pastor

P. L. Stenborg

[Wit]tangi

[Læstadius' underskrift har klippts bort så att ett rektangulärt hål uppstått i brevarket. Därigenom har man samtidigt klippt bort en del av adressfältet]

—
Digital kopia av originalet / Umeå Universitetsbiblioteks forskningsarkiv /

[bevisa vederspelet]

¹ Anderzén 2012 s.102: "under spelet" bör stå: "vederspelet".

Vederspel, motspel, mot- sats / Tysk och Svensk ordbok s.326 [Google böcker]

<sida1>

[<No 3.> [senare anteckning](#)]

Herr Magister P. L. Stenborg
Vittangi!

Just nu kom Consistorii Skrifvelse, innehållande Svar på min förfrågan om Prest i Kengis; Consistorium har förmodligen icke haft Någon Prest att Umbära, enär Skrifvelsen innehåller, att Jag får komma öfverens med Herr Magistern, om tjenst[-]göringen; och såvida som Hedningarne äro mest angelagne om Prest, under

<sida2>

Tingstiden, så måste Jag nu Anmoda Herr Magistern, att följa med klockaren Henrik Niva till Kengis, för att Predika om söndagen och hålla Tings predikan om Måndagen, samt Utfärda betyg för dem, som sådane behöfva. Sedan får Herr Magistern sjelf bestämma tiden för 2 Andra söndagar, om Möjligt 1. Böndagen, men ifall detta icke låter sig göra så må andra söndagar väljas; Jag ingår derpå, att predika i Vittangi, den söndag då visitationen hålles, så Att Herr Magistern då

<sida3>

får predika i Kengis. Husförhör, får Herr Magistern lysa ut efter behag i Suando, Kangos, Lovika[,] Antis; i de Andra byarne får jag hålla husförhör efter Påsk. intet nytt; Consistorii skrifvelse medföljer för bättre min[-]nes skull. Hällsningar till dem, som sanningen älsk[ar.]

Skrifvet i Tarendö den 23 Januarii 1856.

Vänskapligt

L. L. Læstadius

[[Texten på adressfältet:](#)]

S. T.
Nådårs Predikanten Ärevördige
Herr Magister
P. L. Stenborg
Wittangi

<sida1>

Pajala och Kengis den 14de Martii 1857.

Nådårs Predikanten och Curam Pastoris gerens Herr Magister P. L. Stenborg! Wittangi.

Uppgiften rörande Tabellsamlingen i Jukkasjärwi har jag emottagit och afskickat till Consistorium, med den anmärkningen, att då Tabellsamlingen icke sträcker sig längre än ifrån 1836? till Närvarande tid, utan vidare förklaring, hvarföre inga Tabeller finnas

<sida2>

för den föregående tiden, Pastor Lindstedt, torde hafva haft Tabellsamlingen hemma När gamla Prestgården brann opp i Jukkasjärwi. Jag kunde väl icke förmoda, att Herr Magistern glömt se efter i Jukkasjärwi Kyrka, om der icke finnes en äldre Tabellsamling. Ifall så skulle vara, så får jag anmoda Herr Magistern att se efter i Jukkasjärwi Kyrka, och sedan skrifva till Consistorium om förhållandet. Magisterns Brors viaticum skall jag visserligen läsa opp i Kyrkan, men Mycket tror Jag icke dermed kan vinnas ett sådant år, som detta, då Nöden synes Upstiga hotande

<sida3>

öfver oss alla. Gamla Stenborgs förtjenster om denna Församling äro längesedan glömde, häldst Allmogen den tiden hade fått den galna inbillningen i Peruken att utdelningen af de erhållna penningarne, skedde till förmån för vänner och supbröder, men icke till de verkliga behöfvande. Jag mins sjelf, huru Bönderne skreko och väsnades den tiden i Pajala: "Krunun rahoja syödän, ej meille annetta mitään." — Om Någon fördelnings lista finnes qvar, skulle det väl löna Mödan att läsa opp den och dermed visa Pajala Församlings otacksamhet. En del af de äldre inbilla sig, att Gubben Juto, skall hafva fått en större Summa att utdela bland de fat[-]tiga i Tärändö, men att han etc. Monn tro, om icke någon

<sida4>

Utdelnings lista finnes qvar hos gl. Stenborg [[Stenberg?](#)] sedan den tiden?

Med vår Christendom står det icke så väl i Församlingen. Verlds Kärleken och verlds omsorgen vill sluka Allt sammans. Endast Nykterheten står qvar, såsom en erinran sen fordna tider, att här har varit en väckelse, och ett a[[I](#)]fvarligt sökande efter Nåden. Men Annars är det bara buksorgen, som intager den Ande[-]liga sorgens ställe i hjertat. med undantag af Några få, som Ännu hafva tecken till andeligt lif, är den stora hopen sorglös. Herr Magistern ville vara af den godheten, och meddela mig ett Utdrag af Tabellerna ifrån 1835- till 1855. hvarom jag Nämde i Junosuando.

Herren, som är de dårars förmyndare styre allt till det bästa.
Hälsa de Christna från

L. L. Læstadius

<sida1>

Pajala den 3^{die} Julii 1857.

Herr Magister P. L. Stenborg!
Wittangi.

Om Herr Magistern har hållit någon Examen med de Lappska Scholbarnen, så anhåller jag, att få Examens Protocollet med det första.

J. E. Wikström har velat taga afskriften af mina Conceptor, under föregifvande, att Herr Magistern betalar besväret. Jag skulle be om underrättelse, huru härmed förhåller sig. mina gamla Con[-]

<sida2>

ceptor äro nog Trasiga, emedan de gått så mycket på lån, hvarunder många kommit bort. och jag skulle derföre icke vilja lemna bort dem på må få. Men om Herr Magis[-]tern förbinder sig, att återställa dem så torde jag på en kortare tid kunna umbära en del. Magisterns Bror har varit här och viaticerat, men folket är utarmadt, han torde icke få stort för sitt besvär. att hållit sig undan, på bruket och hos Länsman Hackzell torde icke vara så underligt då han är "liikumatoin."

Jag är nästan afvundsjuk att Jukkasjärvi[-]bona erhållit så mycket pengar, då här är utan tvifvel större nöd än der. annars intet nytt.

Hälsningar till de Christna från oss framlefver — Erbördigste

L. L. Læstadius.

<sida1>

Herr Magister P. L. Stenborg!
Wittangi

Jag har emottagit Herr Magisterns skrifvelse af den 26 Dennes, hvaraf Jag inhämtat, Att Wittangi Bo[r]na blifvit ångerköpta vid underrättelsen om Curtelii utnämnan[-]de till Pastor i Jukkasjärvi. Det är visserligen beklagligt, att de icke få behålla sin Nuvarande Lärare, men de borde likväl besinna huru David yttrade sig under

<sida2>

sin flyckt för Absalom, När Simei Gera son kom och öfverföll honom med ovett. "Kuka tiesi; Herra on sanonut sinun pitä haukuman Davidia." För vårt Förnuft synes detta vara Alldeles obegripligt, men vi kunna icke utransaka Herrans vägar. Att nu besvära sig öfver Consistorii åtgärd, är Alldeles omöjligt, och tjenar till ingenting, då Fatalierna äro försummade. Wittangi Bo[r]na hade bordt straxt efter utnämningen hafva haft en fullmäktig i

<sida3>

Hernösand, som skolat läsa handlingarne o.s.v. men nu är det för sent. För Herr Magisterns Egen del bör Karesuando icke vara afskräckande, då troligen Prestebolet kommer att förmeras, och hvad inkomsterna beträffar, är det nästan lika med Jukkas[-]järvi. 10 Ltt smör mera i Jukkasjärwi, motsva[-]ras¹ af flere skatte Lappar och ett, inga[-]lunda dåligt fiske Träsk i Karesuando. Dessutom förestår² Ny Prestgårds Byggnad i Wittangi, hvarmed följer mycket bråk och omkostnader. För Christendomen är Curtelius Alldeles oskadlig, ehuru visserligen Wittangi Bo[r]na sörja deröfver, att de icke få behålla den Lärare med Hvilken de blifvit bekanta. Men det var kanske icke Herrans vilja. Att Kongl. Majt skulle af blotta Gunst och Nåde ute[-]sluta Curtelius och Utnämna Magistern, är nästan för Mycket begärt. Kungl majt skulle då handla emot de vanliga befordrings Lagarne. Många hållsningar till de Christna i Wittangi. Enligt Consistorii Cirkulär bref borde Jag få Upgift på Alla Löne[-]förmåhner för Pastor i Wittangi, till hvilket ändamåls vinnande Tionde Längden bör Profvas [pröfvas] och under[-]skrifvas i Sockne[-]stämma, äfvensom afkast[-]ningen af Prestebordet bör Upgifvas.

Pajala den 29de Julii 1857.

L. L. Læstadius

Digital kopia av originalet / Umeå Universitetsbiblioteks forskningsarkiv /

¹ Anderzén 2012 s.107: "Matsrenar" skall stå: "motsvaras".

² Anderzén 2012 s.107: "Föreslås" skall stå: "förestår".

<sida1>

Pajala den 20de Julii 1858.

Min käre broder P. Stenborg!

Till min förklarings afgifvande har hitkommit tre Handlingar, hvilka alla gå ut på att anställa förföljelse emot de christna. Härads skrifvaren I. Bäckström i Karungi, har Landshöf[-]dinge anmält klagat öfver kyrko[-]förargelse, begången af Svarfvarn Mårdberg och Hans hustru jämte Några andra qvinnor. Uti af v. Pastor Z. Grape häröfver afgifven förklaring, har Grape likaledes yrkat å de angifna straff för Kyrkoförargelse; hvarefter Konungens Befallningshafvande i anledning af dessa handlingar i Consistorio yrkat att andra Gudstjensten i Pajala bör inställas, öfver hvilka Handlingar, och

<sida2>

yrkanden, Consistorium af mig infordrat förklaring. Jag har uti förklaringen Upbjudit All min förmåga för Att om Möjligt förekomma den sålunda hotande förföljelsen för de andeliga rörelserna. De Christna i Vittangi, till hvilka väl också turen kommer, att lida förföljelse, anmodas, att bedja som David, att Archilopels [[Achitophels](#)] råd må blifva om intet. Annars intet nytt. Jag hade tänkt fara till Matarängi, när Prinsen kommer, men det är ännu icke bekant, när han kommer. Torkan har skadat åkrarne i Pajala By. Men i andra byar säges åkrarne vara vackra. Mon tro om Berggren kan betala 50 Rdr Rgs till

<sida3>

Petari, hvarom jag sist skref. Här har hettan verkat Någon sjuk[-]lighet, dels förstoppning och And[-]täppa dels diarrhee[?]. Hälsa Lisa Petari och andra Christna från mig.

LLLæstadius.

<sida1>

Min kära broder Stenborg

Jag måste för mina swaga ögons skull resa till Stockholm, för att få bättre glasögon, jag måste därför anmoda dig att hålla sy[y]skingeri i Junosuando, Kangos, Lovika och Tärändö, och uppbära den wa[n]liga smör nästen. här finns ingen annan Prest att tillgå. Wi hafwa nu sett Prinsen, och det war ingenting att se, för öfrigt är min helsa någorlunda, men mina ögon äro så swaga så att jag ej ser läsa tryckstil, och har icke heller funnit några glasögon härkring, som kunna passa för mig, hvarför och Professor Malmsten

<sida2>

Kronprinsens medföljande Läkare rådde mig, att fara till Stockholm, för att försöka få sådana glasögon som kunde passa. Om du kunde få tillfälle att hålla syyskingeri i Junosuando den 7 September, i Lovika den 9 September och predika i Kengis 15 Söndagen efter Trinitatis och hålla syyskingeri i Tärändö på återresan.

Annars intet nytt

Mataringi den 26 Augusti 1858.

L L. Læstadius¹

¹ Underskriften är skriven med stora bokstäver av L. L. Læstadius själv. Brevet i övrigt är skrivet med små text som avviker från Læstadius handstil. Laestadius' ögonbesvär talar för att han anlitat en skrivare och dikterat brevet ord för ord.

<sida1>

Pajala den 31. Octob.

Min kära Broder!

Sedan jag Någorlunda kommit mig före efter resan till Stockholm, hvar[-]jest Jag blef Angripen af Cholera Morbus, måste jag efter hemkomsten skrifva å nya flera Predikningar med större Bokstäfver, emedan jag icke kunde läsa de gamla — Och derföre har jag icke kommit mig före, Att skrifva förr, om min resa, som i det hela var förgäfves

<sida2>

Emedan den bästa Ögon-Läkaren, som fanns — Doctor Minthen icke kunde se Något fel i mina ögon och den smörja, som han smorde på mina Ögon verkade intet till ögonens förbättring. Först på Opp resan från Öfver Torne började Ögonen förbättras genom klimat förändringen. En kall vind blåste mot Ögonen, som väl gjorde ondt i Ögonen men hade den verkan, att synförmågan återkom Någorlunda, småningom mer och mer, dock har jag svårt för att läsa tryckt stil. Den enda förmånen

<sida3>

Jag hade af resan, som har Kostat närmare 200 Rdr var, att Jag blef bekant med Doctor Fjellstedt, och Några andra Christendomens vänner, som äro mera välmenande än verkliga Christna, emedan hos dem finnes en mera sjelfgjord, än verklig Christendom. Ibland dem var en Magister Fineman som hade haft en slags Nåda känsla, men föga syndakänsla. Af honom erhöj jag en Predikan, som Du kan öfversätta på finska — den följer härmed. En fattig Scholmästare, som jämte sin hustru Menade mest alfvar[-]ligt — Han kallas Magister Hjerta — hade tagit opp fattiga barn från Gatan om jag mins rätt 15 eller 16 stycken, som han födde[,] klädde och undervisade

<sida4>

och för detta ändamål hade han Upoffrat All sin Egendom. Hans hustru var som jag kunde finna en verkelig Christen[.] för honom bör Några insamlingar ske i Församlingarne — emedan der var fattigdomen synbarligen lika stor som sjelfpuffringen. Jag var hos honom en afton och förhörde han[s] Sckolbarn. Jag ville visa Raatta[-]mas method, men Fjellstedt vil[-]le icke lemna sina Missions Elever under ett sådant prof. Rosenius träffade jag icke — Baptisten Skraddaren Möllersvärd har dragit till sig nästan (af Rosenii parti)¹ hälften. Detta sades hafva satt Rosenius myror i hufvudet. Mycket Mycket vore att berätta, men papperet blir slut. Till hälsan är jag nu Gudskelof bra nog. Hälls[-]ningar till de Christna från mig och min Hustru te[c]knar
tuus²

L. L. Læstadius

—
Digital kopia av originalet / Umeå Universitetsbiblioteks forskningsarkiv /

¹ Parentesen finns i originalet.

² "Tuus" är latin och betyder "din". Det används företrädesvis män emellan under förutsättning att skribenterna är du med varandra. / Institutet för de inhemska språken <http://www.kotus.fi/index.phtml?l=sv&s=1342>

<sida1>

M. Kära Broder.

Isak Isaksson Peräjävara har lofvat föra till Vittangi medhafvande möbler för halfva skjuts Legan, som af mig icke är betald.

Ålders betyg för Lappflickan Ella, som härstädes Undergått obduction, och kommer att härstädes hederligen efter [[<efter> upprepning](#)] Härads utslag härstädes begrafvas, derest icke Förmyndaren vill föra liket till Vittangi. Contracts Prosten

<sida2>

I. W. Bucht har skrifvit om Charta Sigillata, hvar[-]med Din Lysnings[-]sedel är belagd, neml. en Rdr 50 öre hvilket jag tagit på en höft, då ingen fullmagt på Jukkas[-]järwi Pastorat var kommen dig till handa då Lysning Uttogs. Jag har skrifvit, Att Chartæ valeur måste vara vida öfver det belopp, som skolat erläggas, derest du betalat bevillning efter andra Artikeln. Nu hafva Mailman Herrat fått vatten på sin qvarn, enär de, som bygt samlingsrum[-]

<sida3>

met i Muonio, blifvit dömde Att plikta omkring 800 Rdr för Skogs åverkan. De hafva dock tänkt besvära sig öfver Utslaget[.] Mina Ögon äro såpass att jag ser tjenstgöra. Annars intet nytt. Hällsningar till Lisa, och de Christna från

L. L. Læstadius.

<sida4>

[[Adressfältet på baksidan av arket:](#)]

Herr Pastor
P. L. Stenborg
Wittangi

<sida1>

Pajala den 15de April 59.

Min kära Broder Stenborg.

Nyligen hemkommen från husförhörs resan, emottog jag underrättelsen om Lisas lyckliga förlos[s]ning med en dotter, som kan Upväcka Naturliga känslor i föräldra hjertat. Uti Föräldrahjertats djup finnas många sanningar förborgade som kunna tjena till Uplysning i Läran om Försoningen hvarom vi kunna säga icke att jag det Allaredan fattat hafver Men jag far fast derefter, att jag det begripa må.

Jag bö[r]jar komma underfund med, att icke alla gifvit så kallade syys annet, som skall betäcka skjuts kostnaden, för resan, och derföre finner jag mig föranlåten, att bifoga innelyckta 10 Rdr Banco. på det att resekostnaden må blifva betäckt.

<sida2>

Man har berättat mig, att när Du någon styfver i händerna, lånar Du ut åt Grethi och Pleti, icke ihågkommande, att Dina björnar komma Dig om eller öfver halsen, När du icke hushållar så; att Du kan småningom afbetala skulderna. Jag menar det vara orätt att taga af den ena och ge åt den andra; Ty vis[s]t bör man först göra hvar man rätt, innan man börjar med öfverlops gerningar. Den som vill hjälpa den behöfvande bör hjälpa af sitt eget, icke af andras välfångna Egendom. Det har kommit många tjenare på samvetet att de tagit af husbondens eller Mat Moderns bröd, och gifvit dem fattigom, Menandes sig dermed hafva gjort en god gerning; och samma tyckes vara förhållandet med den som har skulder öfver ör och nack, och bryr sig icke om att betala sina skulder, utan lånar ut sina för tillfället innehafvande pengar åt andra.

Jag har nu skicket [skickat] böcker, som jag

<sida3>

icke behöfver till Stockholm, för att försäljas af Lorentz, och Jag undrar att Du icke Allaredan gjort det samma, för att dermed stoppa igen något hål.

Jag har hört, att ni fått opp den nya Prestgårds byggningen på det ställe, der Hackzell utsynt Prestgårds tomten; men att ni sedan tagit er före, att flytta densamma till närheten af den osunda jörpölen, hvarest Lin[d]stedt bodt, vet ni då, att der finnes sådan grund, som håller för de höga murar, som fordras i den höga byggningen, att ni icke få mura om hvar år. Det är föröfrigt djörpölarne i Stockholm, som förorsaka den stora dödligheten, derom äro nu alla Läkare öfvertygade. När jag var der, låg vinden från Clara sjö, (som är en stor djörpöl) på kungsholmen och der grasserade Choleran värst, men så snart vinden vendt sig, Uphörde Choleran på kungsholmen. Läkarena försäkrade allmänt, att Clara sjö vållade den stora dödligheten. och monne de icke hade rätt deruti. Vid kyrkan i vittangi hade också Prestgården bort stå. Der var både sunt och vackert läge man tviflade om der kunde fås vatten

<sida4>

men detta tvifvel kan vara ogrundadt När man Kunnat finna vatten på den höga harju backen i Pajala, hvarföre skulle icke vatten finnas nära vittangi Kyrka? — Det synes nästan, som skulle den förfärliga himla Kroppen Pyyrstö tähti hafva dragit vårt klot litet på sned. eller åstadkommit en förändring i vår atmosver. Gamla Personer hafva anmärkt och jag tycker mig äfven märka, att vi hafva mer än vanligt mörker om Nätterna denna tid på året, äfvensom sjöfarande anmärkt, att den stora hafs strömmen vändt sig, åt ett annat håll. Förfärliga stormar hafva rasat icke Allenast i Norrige utan äfven här; En person i Finland har legat död i 3 dygn, och qvicknat till[?] igen, samt ropat ack och ve öfver dem som sett Cometen. och Midsommars tiden skulle detta ve rop fullbordas.

Annars intet nytt. Hällsningar till Lisa och de christna från mig.

L. L. Læstadius.

<sida1>

Min kära Broder Stenborg!

Först nu i dag den 20de April bekom jag Jeremias brefvet, som också är dateradt den 15 April, [[två överstrukna ord](#)] deruti Du begär lån på 100 Banco. Det är nog bedröfligt, Att Jukkasjärvi Församling är så försumlig, att betala Tionde. Men samma Förhållande är också här, och Jag måste framdeles anlita tjen[-]liga medel: Och detsamma måste äfven Du göra, om du vill lefva. Något måste man dock besinna den Allmänna penninge nød och den fattigdom, som nu trycker Allmogen.

<sida2>

om ock en stor del gör det af en falsk inbillning, att Presten är rik, och har stora inkomster. Men Du borde nu äfven sjelf tänka alfvarligare på Din förra Misshushållning, och vända bladet om. Uti brevet, som följde med Posten hade jag skrivit Något om hushållning. Så vida som jag måst göra stora Upofringar för befrämjandet af den slags Christen[-]dom, som varit och är mitt hufvudsyfte så kan ingen, om icke den mest Stock[-]dumme vänta, att jag bör vara penning karl. Jag får troligen svara för Berggrens skuld till Schol Cassan och vet icke heller huru det går med Engelmark; han kan möjligen begära Session, och hans skuld till Scholan blir Obetald. Om Scholorna icke kunna underhållas, så blir det slut med Alltsammans och den sista villan blir värre än den första. Om Du kan erhålla säkra borgensmän, får Du 100 Bco hos Petari, men Reversen bör skrivas till Gåfvomedels Cassan i Pajala[.]

Pajala den 20 April

Læstadius.

<sida1>

Pajala den 10de maj 1859

Käre Bror!

Jag har bekommit brefvet med de 100 Banco, af gåfvo medlen, som nu icke behöfdes. Äfven har jag emottagit 26 Rdr, som blifvit insamlade i Jukkasjärwi församling för Herr Hjertas¹ räkning. Hela summan af insamlingarne stiger till 110 Rdr Riksmünt. Jag har redan förut skickat honom 50 Rdr, och nu skickar jag honom 60 Rdr.

Annars intet nytt. Stor fattig[-]dom, stor höbrist, och full vinter ännu. Det ser mörkt ut med den kroppsliga bergningen. Min hällsning till Lisa och andra från. underte[c]knad.

L. L. Læstadius

P.S. Lisa har nu sett huru Islandsmossa användes till bröd. Denna konst kan hon visa för de fattiga i vittangi.

<sida2>

[Text på adressfältet:]

Till

Herr Pastor

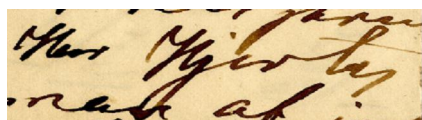
Stenborg

Vittangi

[sigill med bokstäverna LLL]

[Texten på arkets baksida:]

Ella Nymans begrafnings kostnad utgör 24 Sr Banco, som blifvit betalte af Fattig Cassan, Men bör utfordras af Förmyndaren. Jag tycker mig hafva förmärkt, att Nätterne äro mörkare än förr denna års tid. Gamla personer berättar, att de sett skjuta rypor [ripor] midt i Natten gamla Mariæ dag. Nu ser man knapt skjuta den 1sta maj. Antingen har Eccliptican undergått en förändring eller har luften blifvit förändrad; kanske innehåller den mera väte än förr. denna luft art är föga genomskinlig. man har efter gamla Solmärken i Kiexis vaara trott sig finna, att Solen, förrleden Sommaren stod högre på himme[-]len än förr. Detta antyder äfven en förändring i luft massan. Ju mera luften är upfyld af dunsten, desto mera bryter sig strålarne, och desto högre tyckes Solen stå på Himlahvalfvet.

[Hjertas eller Hjorts?]

—
Digital kopia av originalet / Umeå Universitetsbiblioteks forskningsarkiv /

¹ Anderzén 2012 s.116 "Herr Hjorts räkning" / Bör väl stå "Herr Hjertas räkning"

<sida1>

Min kära Broder Stenborg!

Kärkomna brevet jämte Avis bladen har jag emotta[-]git, Men som Bördagen var för handen, fick jag ej tillfälle att skriva med förra Posten. På kengis marknad var en dansmästare, som föregaf sig vara en handels Expedit från Stockholm: han tror jag är rätta Uphofsmannen till Pasquillet. Men han har naturligt[-]vis blifvit inspirerad af Bergdahl och Dr Wretholm, vid Något dryckeslag, när alla Backi¹ vänner varit tillsam[-]mans på Något dryckeslag. Jag har icke brydt mig om att svara på dessa lögnar, som finnes i artikeln, utan jag skicka[t] bladen till Jac. Dahlberg, och Anmodat honom, att försvara mig, om han tycker, att insinua[-]

<sida2>

tionerne förtjena något svar. Härmed lånar jag Lorents Wilhelms bref till genom läsning. Det synes af brevet, som skulle Geo Skott hafva kommit tillbaks ifrån Amerika. Jag vet icke, om Du följde med Tidningarne, den tiden då denne man verkade i Stockholm om jag mins rätt 1830-1835. Han höll sin aftonsong i Engelska kyrkan kl. 6, för att undgå den beskyllningen, att han drog andra Presters åhörare till sig. Mycket folk strömmade dit och en väckelse var på väg, att genom drifvas i Hufvud[-]staden. Han ingaf en inlaga till Regeringen, med anhållan att få utvidga Engelska kyrkan som var för trång; och detta beviljades af Carl Johan. Medlen till kyrkans ombyggande skulle han få af sina Tros[-]förvanter i England (Methodisterna).² Men en söndags afton började den vilda hopen att storma och göra spektakel utanför Engelska Kyrkan och deraf togo Storpre[-]sterna i Stockholm sig anledning att hos Regeringen utverka

<sida3>

förbud för Skotten att hålla föredrag på svenska. Han måste då resa till Amerika, hvarest [[<hvarest> upprepning](#)] han utgaf en Brochyr om det religiösa tillståndet i Sverri[-]ge. Men det är osäkert, om en sådan man nu tolereras bättre en [[än](#)] för 30 år sedan.

Min Brorson, Carl Petter Læstadius reste en vecka efter midsommare till Karesuando för att botanicera, hvartill han fått rese Stipendium: Med honom skickade jag Leonard till Kamrat och tolk. Carl Petter har tenterat i de flesta ämnen för graden, och tänker ännu vistas 2 år i Upsala, för att läsa på Theol. Cand[[i-](#)]³dat Examen; Men Jag tycker att ha[[n](#)]⁴ ser redan förläsen ut. Boströ[[mian?](#)]⁵ säger han sig icke vara, men n[[og](#)]⁶ är han så pass inpudrad i Filosofi, att Luthers lära de libero arbitrio icke kan gillas af honom. Min Son Carl Johan som nu är gift med Petr. Læstadii dotter Angelicha, lofvade väl förrleden höst, Att taga Gustaf Leonard till sig, och

¹ **Bacchus** (grek . Bákkhos) var i romersk mytologi rusets och vinets gud [[Wikipedia](#)]

² Parentesen finns i originalbrevet.

³ Några bokstäver fattas pga bortriven bit av arkets höger kant.

⁴ Som i fotnot nr 3.

⁵ Som i fotnot nr 3.

⁶ Som i fotnot nr 3.

kosta på honom; Jag har nu skrivit och begärt bestämt svar: ifall Carl Johan vill Upfylla sitt löfte, kommer Leonard, att följa med Carl Petter till Hernösand i höst. Annars intet nytt. Vi lefva efter omständigheterna med Någorlunda hälsa. Hälsningar till Lisa och de christna från Din gamle Svärfar

Pajala i Juli 1859

L. L. Læstadius

<sida4>

[texten skriven på samma sida av arket som adressfältet. Mottagarens adress står i mitten av sidan, men inskrivs här längst ned]

Efter hela Elfven ifrån Haparanda till Paja[-]la sockens gräns, har torkan skadat åkrarne ganska betänkligt; så berättar Hanssin Jussa[.] Om Ryssen kommer på Österrike, torde Engels[-]man blockera alla Östersjö hamnar, och tvingar Sverrige, få öfver till Finland med en Arme. Då få vi Allesammans Svälta ihjäl. för en tunna tjära är betalt 9 Rdr i Haparanda.

P.S. Här kom en berättelse, att Åbo stad sjunkit under en jordbäfning, Men jag har icke fått någon bekräftelse derpå. Hansin Jussa som jus nu kom ifrån Haparanda har ingenting hört derom. vår Konung Oskar har afsomnat. 2 Timmar efter Hans död skall underrättelsen derom hafva kommit till Haparanda per Telegraf. Här har Å[-]krarne på sina ställen tagit stor skada af torkan; dock icke i Pajala by allravärst.

[Adressfältet på brevet:]

Herr Pastor
P. L. Stenborg
Wittangi.
<sigill av LLL>

<sida1>

Pajala den 16 October 1859.

Min käre Broder!

Fredrik Engelmark har i bref Underrättat mig, att han anmodat Pastorerna i Karesuando och Jukkasjärvi, att taga de Lappbarn om hand, som hittills blifvit undervisade och Underhållne i Torneå Lappmarks Missions Schola: samt att Du varit hugad, att emottaga Jukkasjärvi barnen, och föda samt undervisa dem i "6 veckors tid". emot erhållande af halfva Stats anslaget. om detta är enligt med sanna förhållandet, så får jag erinra, att det var obetänksamt gjort, emedan vår Missions Scholas bestånd förnämligast beror af dessa Lappbarn, icke för Stats anslagets Skull, hvilket Allde[-]les icke förslår för den tid, barnen derstädes

<sida2>

underhållas, utan för Missions Scholans existens äro dessa barn nödvändiga, så vida Missions Sällskapet ännu icke tagit vår Missions Schola under sina "vingars skugga" ehuru jag skrivit derom till D^f Fjellstedt i Sommar. D^f Wieselgren har väl lofvat göra Allt hvad han kan för Oss, att icke Raatt[a]maa genom Engelmarks afund och lögnaktiga framställningar i Consistorio Må slås ur brädet. Men ovis[s]t är, om Wieselgren har Mycket inflytande i Missions sällskapet.

Om vår Missions Schola endast till namnet, kunde komma Under Missions Sällskapets hägn, så vore saken hulpen och Raattamaa finge fortsät[-]ta sitt påbegynta verk i Gellivare[,] Jockmock, och andra socknar utan Stats anslag. jag inser ganska väl, att till och med Nykterheten tar slut i våra byggher, om icke Raattamaas mäktiga Ande Uppehåller den.

D^f P. Wieselgren, är visserligen i jämförelse med våra barbarismer en "släthyfvel", Men i vis[s]t fall, är han dock den som i Sverrige verkat Något godt, åtmin[-]

<sida3>

stone för Nykterheten, och menar dock Alfvarligast med sina åhörare; han pre[-]dikar stundom på Torgen för den råa Massan, som icke engång har passande kläder för Att kunna gå i kyrkan. Om detta predikande på torgen, har man skrivit i Tidningarne både härs och tvärs, men Scotten har gillat Methoden. P. Fjellstedt vistas i sjelf bedrägeri, och är en harabracka, i anseende till verlds[-]hopen, Men han har en Mächtig "Egen Anda" hvarmed han bombasticerar. Men skriften säger: "Vackter Eder för Eder Egen Ande." C. E. Stenberg har frikän[t] de för rörelser anklagade i Karung[i.] Väktaren kunde icke intaga D^f Wr[et]holms betyg. Magister C. Henrik Bergman skrivver, Att ingen Ändring torde vara att vänta af Hof Rätten uti Skolhus saken i Muonio. Huru det står till med Ottana Annis syster i Björkforss, som också vädjade till Hof Rätten, då hon i NederCalix blef dömd för Kyrkoförargelse, vet jag icke. Moses är der nere. Spannmålen billig i Haparanda, men dyr i Pajala, emedan mycken säd har

L. L. Læstadius till P. L. Stenborg 1859-10-16

blifvit skadad af frost. Vi äro friska. Leonard är nu i Hernösand. Hälsa Lisa och de Christna från Din gamle Svärfader

L. L. Læstadius.

<sida4>

[Adressfältet på brevet:]

I. S. T.
Herr Pastor P.L.
Stenborg
Wittangi.

<sida1>

Pajala den 31 October 1860

[<Ank. d. 3 Nov. 1860.> [mottagarens anteckning](#)]

M[[in](#)]. K[[äre](#)]. Broder!

Jag har ingenting annat att skrifva om, än att vi ännu lefva, och hafva Någorlunda hälsa.

Om Du skulle kunna förmå Bergren, att gå igenom sina gamla böcker och se efter huru Mycket varor¹ han årligen lämnat åt Scholan emedan jag väl afskrifvit på hans skuldsedlar, huru Mycket han afbetalt, Men

<sida2>

[<Men> [upprepning](#)] Nu har han fått den ena reversen tillbaks, och det är osäkert om han har den quar. Vid Räkenskapernas af[-]slutande, har jag Alldeles ute[-]glömt, att införa dessa leverancer i debet hvarigenom jag kommit att sjelf svara för förminskningen i Berggrens skuld. Jag borde således få en räkning på hvad han levererat till Scholan i varor. Och Nog kunde han ännu afbetala litet om sander [[sänder](#)] på sin skuld, om han ville afskrifva en del af Mina predikningar Uti inbundna böcker. Jag skulle då betala 1 Rdr för hvarje predikan, och afskrifva på Hans härvarande revers.

<sida3>

Han kan göra detta om söndagarne och på lediga stunder, så att ingenting af hans arbete hindras. En besynnerlig väderlek hafva vi. Det ser ut som skulle den stora Cometen 1858 hafva förorsaket [[förorsakat](#)] en stor förändring i vår atmosver; Enligt sjöfarandes anmärkning skall Golf strömmen förändrat Curs och sådant måste verka myc[-]ket på atmosveren.

Moses kirjoita, että Samariasa Nyt otetan Jumalan Sana vastaan. Hän on käynyt Haparannala. Ja Scholan Rectori on andanut

<sida4>

Scho[[u](#)]lo salin kokous huonexi; ja sinne on kokondunut paljon Ihmisiä, Ejkä ole Muutta saarnamiestä ollut kuin se hukka Moses, jonga sjellä Alhalla on kovin ylönkatsottu, ja ne Haparandalaiset ovat hartaudella kuundelet Mosexen saarna, ja ovat todista[-]net, että Læstadiuxen Oppi on oikia. Niin Nyt otetaan Samariasa Jumalan sana vastaan. Sanokat terväisia kaikille Christityille.

Kirjoitettu Pajalassa 31 p. Lokakuusa 1860.

L. L. Læstadius.

[[Mycket varor](#)]

—
Digital kopia av originalet / Umeå Universitetsbiblioteks forskningsarkiv /

¹ Anderzén 2012 s.121: "renar" / bör stå: "varor".